

## ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД СЧЕТОВОДНАТА И ОДИТОРСКАТА ПРАКТИКА В ПРОЦЕСА НА ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ КЪМ ЕВРОЗОНАТА



### **Доц. д-р Дияна Банкова**

Преподавател в Университет по застраховане и финанси (УЗФ) – гр. София  
Катедра „Счетоводство и одит“  
Вещо лице по съдебно финансово-икономически експертизи към Софийски градски съд  
diyanabankova@gmail.com



### **Доц. д-р Теньо Манолов**

Преподавател във Висше училище по агробизнес и развитие на регионите (ВУАРР) – гр. Пловдив  
Катедра „Икономика и финанси“  
Зам.-кмет – Община Асеновград  
Вещо лице по съдебно финансово-икономически експертизи към Административния съд – Пловдив  
t.manolov@mail.bg

<b>Ключови думи:</b>	<b>Резюме</b>
<p>Евროзона Валутна конверсия Финансова отчетност Финансов одит Рискове Дигитално евро</p> <p style="text-align: center;"><b>JEL</b></p> <p><b>Класификатор:</b> G32; G38; M4; M41; M42; M48</p>	<p>Въз основа на европейското законодателство – Регламент (ЕО) № 1103/97 (относно разпоредбите за въвеждането на еврото) [1] и Регламент (ЕО) № 974/98 (относно въвеждането на еврото) [2], и с приемането на Закона за въвеждане на еврото в Република България [3] и на Националния план за въвеждане на еврото [4] се въвеждат редица промени за всеки един сектор в икономиката на страната. Също така банковата система вече ще бъде под надзор от страна на европейската централна банка (ЕЦБ), а не само от страна на Българска народна банка (БНБ), за да запази своята макроикономическа стабилност както допреди присъединяването към еврозоната. Тези реформи генерират и нови рискове (технически – за счетоводните системи; преоценка на началните салда; данъчно-счетоводно отражение). Те неминуемо повлияват и на финансовата отчетност на предприятията. Това рефлектира и върху дейността на финансовите одитори (оценка на риска от грешки и измами; одитни процедури в условия на двойна валута; документиране и оповестяване). Тази метаморфоза не е прецедент. Има и други страни – членки на Европейския съюз (ЕС), които преминаха последно през този процес: Латвия – 2014 г., Литва – 2015 г., Хърватия – 2023 г. Поради тази причина ще се представи и анализ през какви трудности преминават и другите страни – членки на ЕС, при присъединяването им към еврозоната, за да можем да почерпим от чуждестранния опит и да се предпазим от бъдещи негативни последствия въз основа на добрите практики.</p>

## Въведение

Конвертирането на националната валута от лева в евро е тежък процес, който изисква и трансформация за предприятията и тяхната финансова отчетност. Това, разбира се, налага и на дипломираните експерт-счетоводители, регистрирани одитори, членове на Института на дипломираните експерт-счетоводители (ИДЕС) в Република България, да бъдат изключително внимателни към счетоводната документация, създадена вече в еуро валута, както и на тази в левове. Има значителни рискове от допускането на грешки и/или измами при закръглянето на общите суми при превалутирането.

Актуалността на изследването се проследява и в **Националния план за въвеждане на еврото в Република България** [4], който е издаден от Министерството на финансите (МФ) и БНБ. В плана изрично е посочено, че годишните финансови отчети (ГФО) се изготвят в официалната валута за страната към края на отчетния период. Съответно предизвикателството за отчитането на 2025 година е голямо. В тази връзка при отчитането в следващата 2026 година ще бъде необходимо да се превалутират всички суми от български левове в евро [3]. Това се отнася в пълна сила и за приложенията към ГФО. Въз основа на разпоредбите на чл. 12 и 13 от ЗВЕРБ [3] те ще се съставят и представят в хиляди евро, като данните за предходния отчетен период се преизчисляват в хиляди евро, с цел осигуряване на съпоставимост между текущ и предходен период. Значимо допълнение в плана е темата за информационните системи [4]. Причината за това е необходимостта от това да се обърне специално внимание на информацията в счетоводните софтуери, които е нужно да работят и с двете валути (левове и евро).

Настоящото изследване има за **цел:** *да проследи част от предизвикателствата, които възникват пред счетоводната и одиторската професия по време на присъединяването на Република България към еврозоната, да идентифицира рискове, които се появяват въз основа на тази промяна, както и възможности за тяхното своевременно оптимизиране, да се разгледа чуждестранният опит в някои страни, за да се подпомогне по-плавната адаптация към еврото, както и ролята на ИДЕС.* Разработката е изправена пред някои **ограничения**. Ще се направят проучвания само на чуждестранния опит с присъединяването към еврозоната на – Латвия, Литва, Хърватия, а не на всички 21 държави – членки от ЕС. Тъй като България е от съвсем скоро член на еврозоната, все още няма толкова задълбочени изследвания.

Основната изследователска теза, която се защитава в настоящата статия, е, че успешната валутна конверсия не е просто техническа процедура, а изисква специфична методология, която да се прилага от одиторите. Основната идея на авторите е да предложат конкретен модел от процедури по същество, базиран на Международните одиторски стандарти (МОС), който да подпомогне тяхната дейност.

Изследването ще може да се изпълни с реализирането на следните **задачи:**

- ✓ анализ на промените, които възникват в счетоводната отчетност въз основа на променената парична единица;
- ✓ анализ на нормативната уредба, която изисква реформи в счетоводната отчетност;

✓ обзор на появата на възможните рискове, на които одиторите е нужно да обърнат внимание вследствие на приемането на еврото като официална валута и предложения за извършването на подходящи одиторски процедури;

✓ преглед на чуждестранния опит в някои страни, които приемат еврото неотдавна като официална валута;

✓ анализ на съвременните предизвикателства пред финансовия одит и предложения на начини за подобряване на дейността.

### **1. Динамика на финансовата отчетност при смяна на националната парична единица**

Присъединяването на Република България към еврозоната представлява не само акт на парична интеграция, но и съществена промяна в средата на финансовото отчитане. В Доклада за конвергенция на ЕЦБ [5] от юни 2025 г. изрично се посочва, че той е изготвен по искане на България, подадено на 25 февруари 2025 г. В рамките на този процес се оценяват както степента на икономическа конвергенция, така и съвместимостта на националното законодателство с правото на ЕС и изискванията за интегриране на БНБ в евросистемата. Следователно счетоводната практика е необходимо да се разглежда в контекста на по-широк нормативен и институционален преход, при който промяната на паричната единица има пряко отражение върху отчетността на предприятията.

От гл. т. на финансовата отчетност основното последствие от този процес е преминаването от лев към евро като отчетна валута. Тази промяна не следва да се възприема като обикновена техническа конверсия на стойности, тъй като засяга: документирането и осчетоводяването на стопанските операции, преизчисляването на счетоводните салда, представянето на данните във финансовите отчети и осигуряването на съпоставимост между отчетните периоди. ЗВЕРБ [3] предвижда, че на датата на въвеждане на еврото салдата по счетоводните сметки в левове се преизчисляват в евро, а текущото счетоводно документиране и отчитане от тази дата нататък се извършва в евро [3, чл. 48, ал. 1, 2, 7].

Особената сложност на прехода произтича от факта, че той съчетава: правни, методически и организационни елементи. От една страна, предприятията следва да приложат установените правила за превакутиране и закръгляване. От друга страна, те трябва да съхранят надеждността на счетоводната информация, включително проследимостта на първичните и вторичните документи, връзката между данните за предходни и текущи периоди и ефективността на вътрешния контрол. Именно поради това промяната на отчетната валута следва да се разглежда като нормативно уреден, но методически сложен преход, който изисква както техническа подготовка, така и висока степен на професионална преценка от страна на счетоводителите и ръководството на предприятията [6, т. 2.3 – 2.5, т. 4.1 – 4.4 и т. 5.1 – 5.6] [7, т. 1.1 – 1.3 и т. 2.1 – 2.5].

Правната рамка на счетоводния преход към еврото в Република България се основава едновременно на актове на правото на ЕС и на специалното национално законодателство. На това равнище основно значение имат Регламент (ЕО) № 1103/97 [1] на Съвета относно определени разпоредби, свързани с въвеждането на еврото, и Регламент (ЕО) № 974/98 [2] на Съвета

относно въвеждането на еврото. Първият установява правилата относно обменните курсове и закръгляването, а вторият урежда общата правна рамка на заместването на националната парична единица с еврото и действието на съществуващите правни инструменти в новата валутна среда.

Особено значение за счетоводната практика имат правилата на Регламент (ЕО) № 1103/97 [1] относно превалутирането и закръгляването. Съгласно чл. 4 обменните курсове се приемат с шест значещи цифри и не се закръгляват или съкращават при извършване на превалутиране. Съгласно чл. 5 паричните суми, които трябва да бъдат платени или осчетоводени след превалутиране в евро, се закръгляват към най-близкия цент, като при резултат точно по средата сумата се закръглява нагоре. Тези правила са от съществено значение, тъй като гарантират единна методика на преизчисляване и ограничават риска от отклонения при обработката на счетоводните данни.

Наред с това принципът на правна приемственост получава нормативна опора в чл. 3 от Регламент (ЕО) № 1103/97 [1], според който въвеждането на еврото не изменя условията на правен инструмент, не освобождава от изпълнение и не дава право на едностранно изменение или прекратяване, освен ако страните не са уговорили друго. В допълнение Регламент (ЕО) № 974/98 [2] предвижда, че позоваванията на националната валута в съществуващи правни инструменти се считат за позовавания на еврото съгласно съответните обменни курсове. От гл. т. на финансовата отчетност това има съществено значение, тъй като осигурява стабилност на договорната и счетоводната среда в момента на прехода.

На национално равнище европейската правна рамка се конкретизира чрез ЗВЕРБ и чрез официалните насоки за прилагане, насочени към счетоводната документация [6]. Именно тези актове имат непосредствено значение за предприятията, тъй като уреждат начина на осчетоводяване на документите, преизчисляването на салдата, третирането на възникналите разлики и съхраняването на счетоводната документация. Насоките изрично посочват, че промяната на отчетната валута се отразява перспективно от датата на въвеждане на еврото и за бъдещи отчетни периоди, а документите, регистрите и отчетите, изготвени преди тази дата, се съхраняват във валутата, в която са съставени [3, чл. 46 и 48].

Методическата рамка на прехода се допълва и от Националния план за въвеждане на еврото в Република България, който очертава организационните, техническите и комуникационните мерки, необходими за плавен преход към новата валута. Неговото значение за счетоводната практика се проявява във въпросите за готовността на информационните системи, адаптацията на бизнес процесите и координацията между предприятията и публичните институции [4, с. 64 – 70, с. 76.].

Съществен практически аспект на прехода към евро като отчетна валута е счетоводното третиране на документите и стопанските операции в преходния период. Официалните насоки по прилагането на глава четвърта, раздел II „Счетоводни документи“ имат ключово значение, тъй като уреждат конкретни хипотези, възникващи в периода около датата на въвеждане на еврото [6].

На първо място, документите, издадени в лева преди датата на въвеждане на еврото и постъпили в предприятието в периода между датата на въвеждане на еврото и датата на приемане на ГФО в лева, се осчетоводяват

в лева. Обратно, документите, издадени в лева преди датата на въвеждане на еврото, но постъпили след датата на въвеждане на еврото и след датата на приемане на годишния финансов отчет в лева, се осчетоводяват в текущия отчетен период в евро.[3] Това решение съхранява връзката между първичния документ, счетоводния запис и ФО за съответния период.

Особено внимание изискват и документите, издадени в друга чуждестранна валута. Насоките изрично посочват, че водещ стандарт при превалутирането на счетоводната информация е СС 21 – „Ефекти от промените във валутните курсове“, респективно МСС 21 за предприятията, прилагащи международните стандарти. Документи, издадени в друга чуждестранна валута, следва да се преизчисляват в евро, като се прилага курсът на еврото към съответната чуждестранна валута. [6] Следователно промяната на отчетната валута не елиминира значението на правилата за операции в чуждестранна валута, а налага тяхното още по-прецизно прилагане.

Освен нормативните и методическите въпроси преходът към евро, като отчетна валута, има и ясно изразено практическо измерение в текущата дейност на предприятията. Особено чувствителни в това отношение са изчисляването и отчитането на възнагражденията, осигурителните вноски и свързаните с тях задължения, тъй като те засягат едновременно счетоводството, трудовите отношения, данъчно-осигурителното третиране и функционирането на информационните системи. Именно поради това преходът към новата валута не може да се разглежда само като въпрос на еднократно преизчисляване, а като процес, който обхваща регулярни и масови операции с висока степен на чувствителност към точността на данните.

При възнагражденията и свързаните с тях плащания следва да се отчете, че законът предвижда специално правило. Съгласно ЗВЕРБ [3, чл. 45], считано от датата на въвеждане на еврото, възнагражденията за положен труд, обезщетенията, паричните и социалните помощи и пенсиите се изплащат в евро и се преизчисляват съгласно чл. 12, като е предвидено изключение от общото правило на чл. 13 относно закръгляването: ако третият знак след десетичната запетая е по-голям от нула, вторият знак след десетичната запетая се увеличава с една единица [3, чл. 45]. Това налага по-прецизна методика при обработката на разчети за работни заплати и свързаните с тях осигурителни задължения.

Практическият риск при тези операции е свързан най-вече с натрупването на малки разлики при множество еднотипни изчисления. Макар на равнище единична операция подобна разлика да изглежда незначителна, при масови плащания, като работни заплати и свързани осигурителни разчети, тя може да доведе до несъответствия между ведомостите, платежните документи и счетоводните записи. Поради това предприятията следва предварително да синхронизират алгоритмите за изчисление в използвания софтуер, така че прилаганите правила за превалутиране и закръгляване да бъдат еднообразни в цялата информационна среда. Законите правила за преизчисляване изискват и надеждното счетоводно отчитане.

Особено значение има и адаптацията на счетоводните и ERP системите. Тук обаче следва да се направи прецизно разграничение. Законът изрично установява задължение в тримесечен срок преди датата на въвеждане на

еврото административните органи, лицата, осъществяващи публични функции, и организациите, предоставящи обществени услуги, да приведат информационните си системи, обработващи финансова информация, в съответствие с изискванията на закона и на **Закона за електронното управление [8]**. За предприятията от частния сектор адаптацията на счетоводните, разчетните и търговските системи следва от практическата необходимост за законосъобразно и надеждно счетоводно отчитане и от общата организация на прехода.

В този смисъл счетоводната практика е първото равнище, на което ефектите от прехода към еврото се проявяват. Това обяснява защо следващият логически въпрос е свързан с ролята на независимия финансов одит. Ако счетоводното отразяване на прехода към еврото предполага повишени изисквания към точността, документалната обосновааност и съпоставимостта на финансовата информация, то одиторската практика закономерно се изправя пред необходимостта да оцени, провери и удостовери дали тези изисквания са изпълнени в достатъчна степен.

## **2. Ролята на независимия финансов одит за осигуряване на прозрачност при превалутирането на финансовите отчети**

В предходната точка се проследиха предизвикателствата, пред които се изправят счетоводителите. В настоящата ще се акцентира върху особеностите и за дипломираните експерт-счетоводители, регистрирани одитори в България. За целите на кратката разработка ще се представят концепциите на световно известните одиторски компании от Big 4, които практикуват на национално равнище, във връзка с промяната на основната валутна единица.

Повечето финансови одитори съветват своите клиенти да започнат подготовката за присъединяването към еврозоната по-своевременно. Много от тях предлагат и консултации за по-плавното интегриране на новите процеси във всяка една организация. Например от одиторското дружество **Deloitte** са обобщени **Ключови предизвикателства и рискове за организациите, които се подготвят да приемат еврото в България [9]**. Акцентира се върху законовите изисквания. Те са от различно естество и са свързани с [9]: **превалутиране на цените от лева в евро** – сроковете са твърде кратки за тези реформи (EUR 1 = 1.95583 BGN); **показване на цените и в двете валути** (17-18 месеца, 6 преди приемането на еврото и 12 след неговото въвеждане) – удобство за потребителите, но не и за организацията и счетоводителите: **коректно закръгляне при превалутирането – ЗВЕРБ** налага строги правила; **правна приемственост на вече сключените договори**, като сумите автоматично се конвертират в новата валута; **антиинфлационна политика – ЗВЕРБ** включва още по-строги мерки: черен списък – възможност за публично оповестяване на некоректни търговци; кампания „честен търговец“ – поощряване на фирми, които се ангажират да не повишават цените си заради прехода; проверки от **Националната агенция за приходите (НАП) [10]** и **Комисия за защита на потребителите (КЗП) [11]** – глобите за юридически лица при нарушения на правилата за превалутиране могат да достигнат до 1% от оборота; **счетоводни промени** – засяга всеки един сектор в икономиката и счетоводителите са задължени да спазват всички правила при конвертирането, както и през 2026 година да създадат първите финансови отчети в евро за 2025 година. В допълнение

всеки един бизнес процес в организацията е засегнат от изследваната реформа. Съществено внимание се акцентира върху ИТ системите.

Всяко едно от изискванията, изброени по-горе, е фундаментално за бизнеса. Мнението на експертите от международната одиторска компания „PwC“ допълва вече гореспоменатото. Тяхната гледна точка се базира отново върху законовите изисквания на ЗВЕРБ. В допълнение акцентират върху обмяната на валута[12]. По-конкретно БНБ трябва да обменя всички банкноти или монети в лева с евро по официалния валутен курс, безплатно и за неограничено време. Други важни уточнения са свързани с банковите кредити. Автоматично сумите се конвертират, същото важи в пълна сила и за лихвения процент. Той трябва да бъде еквивалентен на предишната сума в лева. Това важи и за всички сметки, банкомати и POS-устройства, които се конвертират в евро. В тази посока търговското право също променя капитала на компаниите и техните акции в евро. Също така еквивалентно рефлектира и върху задълженията (данъчни, публични, облигационни и др.), защото те отново се превалутират.

Позицията по тази тема на международната одиторска компания в национален план **E&Y** допълва изследването. На своята електронна страница [13] компанията предоставя информация за подпомагането на своите клиенти въз основа на: осигуряване на съответствие с нормативните изисквания; подкрепа към оперативните дейности, счетоводното отчитане и други. Важно правило, свързано със счетоводната отчетност, според тях, е правилото за закръгляване. ЗВЕРБ категорично забранява използването на съкратен курс (например закръгляне на 1.96).

Интересна е и позицията на разглежданата тема на международно утвърденото одиторското дружество **KPMG**. Освен всичко посочено по-горе от одиторските дружества се акцентира внимание и върху **дигиталното евро (от англ. ез.: digital euro)** [14] като иновация за целия Европейски съюз (ЕС). В тази посока може да се направи донякъде аналог с регулираните дигитални валути, каквито са електронните пари (те не са криптовалути и/или електронни банкови разплащания, а са средства на търговски дружества), които се регулират и лицензират от БНБ.

Тъй като става въпрос за европейската валутна система, в този контекст ЕЦБ и БНБ ще регулират и контролират това разплащателно средство (публични средства), но по-важното е, че централната банка ще ги емитира. Тя се представя като гарант, тъй като това са държавни средства. Още едно важно уточнение, според проекторегламента [15] на ЕЦБ, е, че тези средства трябва да бъдат безплатни за основни услуги на физически лица. Предимствата са, че няма да има такси при разплащания и трансакциите ще могат да се извършват офлайн (без интернет), подобно на плащането в брой. Според текущите планове на ЕЦБ емитирането на тази нова валутна форма се очаква около 2029 година след приключване на подготвителната фаза и приемане на необходимата законодателна рамка.

Базирайки се на позициите на одиторските компании, по-известни като **Big 4**, са упоменати част от значимите предизвикателства във финансовата отчетност, които финансовите одитори, както и управляващите дружествата, е необходимо да вземат предвид. За целите на краткото изследване ще се синтезират одиторски процедури, които са полезни в момента на превалутирането в Република България.

Чрез валутната конверсия е твърде вероятно да се допуснат грешки вследствие на закръглянето. **Оценката на риска от грешки и измами** е съществен и може да бъде волен (с пряк умисъл – извършване на измами) или неволен (технически грешки, които не са преднамерени) при превалутирането и закръглянето изисква повишен професионален скептицизъм. **Международният одиторски стандарт (МОС) 240 Отговорност на одитора относно измами при одита на финансови отчети** [16] също изисква допълнителни усилия в този сублимен момент.

Приоритет за одиторите е да анализират дали ръководството не използва прехода към еврото за изкуствено увеличаване на приходите, или прикриване на разходи чрез некоректно закръгляне. Това рефлектира и върху финансовия резултат. Той може да бъде сериозно манипулиран въз основата на асиметричната информация.

**Процедурата**, която може да се приложи, е чрез тестване на представителна извадка от трансакции. По този начин ще може да се провери дали се прилага математическото правило за закръгляне, или системно се закръгля в една посока (напр. винаги нагоре при приходите), което би довело до натрупване на значими суми в полза на дружеството. Макар и това да бъде в ущърб за обществените интереси.

В допълнение одиторите могат да направят преглед за „ръчни корекции“ в главната книга на одитираното дружество. През периода на превалутиране често се налагат ръчни счетоводни записвания за изчистване на разлики от закръгляне. Тези записи са високорискови според МОС 240.

Необходимо е за тази **процедура** одиторската проверка да бъде подробна и насочена към всички необичайни ръчни операции, извършени около датата на прехода (1 януари 2026 г.). Одиторът трябва да се увери, че тези записи са реални, а не служат за балансиране на сметки при липси.

Въз основа на изискванията в МОС 240 одиторите е нужно да проверят и ИТ системите. Поради спешността на актуализациите на софтуера някои контроли могат да бъдат временно деактивирани от ИТ администраторите. **Процедурата**, която може да се приложи, е да се провери дали ИТ персоналът или ръководството имат неограничен достъп за промяна на исторически данни (в лева) по време на прехвърлянето им в евро.

Съществен момент е да се извърши **проверка за скрито разпределяне на активи**. При преизчисляване на капитала или резервите съществува риск от „изчезване“ на активи [17] или прехвърлянето им към свързани лица под прикритието на превалутирането. За да се избегне това, подходяща **процедура** е потвърждаване на салда от външни източници (банки, доставчици, клиенти) – **МОС 505 Потвърждения от външни източници** [16], които се считат за по-сигурни към датата 1 януари. Така ще е налично доказателство, че началното салдо в евро съответства на потвърденото крайно салдо в лева от предходната година.

В тази посока не трябва да се подценява и стойността на **интервюта с ръководството и персонала** [18]. **Процедурата** включва директни въпроси към ръководството и ИТ екипа относно идентифицирани от тях софтуерни грешки или отклонения по време на прехода. Задължително се документират извършените действия. Тази процедура няма как да ни даде пълна сигурност, тъй като могат да се установят индикации за умишлено премълчаване на системни слабости.

Важно е да се приложат и **одитни процедури в условия на двойна валута (лева и евро)**. Работата за всяка една компания в условия на двойна валута (периодът на двойно обращение и двойно обозначаване на цените) е критичен момент дори и за финансовия одит. Основните предизвикателства са свързани с паралелното отчитане, правилното преизчисляване и риска от технически грешки, или злоупотреби. Ключово е да се направи проверка на: наличностите в каси и банкови сметки, потвърждаване на вземания и задължения.

Въз основата на **МОС 315 Идентифициране и оценяване на рисковете от съществени неправилни отчитания [16]** одиторът може да извърши процедура чрез проверка на автоматизираните контроли. Също така одиторът трябва да разбере и тества ИТ средата. Целта ѝ е да се потвърди, че курсът на еврото 1.95583 е фиксиран в системата и не може да бъде променян ръчно от служители, което би довело до несъответствия. Процедурата изисква тестване на софтуерните настройки за двойно обозначаване на цените във фактурите и касовите бележки.

За допълнителна увереност може да се извърши и **тест на детайлите** (при тях се проверява достоверността на счетоводно отчетените парични единици, например сумите на записванията по касови ордери и фактури) [Вейсел, А.2015]. Чрез него се цели проверка на точността на оперативното отчитане и предотвратяване на грешки при закръглянето на ниво ежедневни операции. **МОС 330 Одиторски процедури в отговор на оценените рискове** [16] изисква одиторът да приложи процедури по същество за справяне с оценените рискове. **Процедурата** обхваща избор на извадка чрез **МОС 530 Одиторски извадки** [16] от продажби, извършени в евро (в периода, когато е позволено плащане в брой и в двете валути), и проследяване дали рестото е върнато правилно в лева (или обратното според закона).

Приоритет за всеки един одитор е да потвърди касовите наличности в едно дружество, особено в момент на 2 валутни наличности. При наличие на две каси (в лева и в евро) рискът от грешки е значително по-висок. Чрез МОС 505 може да се извърши **процедура** от страна на одитора чрез внезапни проверки на касовата наличност. Както вече стана ясно от предишните аргументации в изследването, потвържденията от външни източници, като банки, са значими за салда в двете валути към определена дата. Целта на тази процедура е установяване на физическата наличност, че съответства на счетоводните записи и че превалутирането на наличностите в банковите сметки е извършено коректно.

Необходимо е да се извърши и **преглед на оповестяванията** в ГФО. Одиторът трябва да се увери, че финансовият отчет дава вярна представа. Документирането и оповестяването са фундаментални при прихода към евро, тъй като те осигуряват прозрачност за потребителите на финансовите отчети относно финансовото състояние и бъдещата стабилност на предприятието. Процедурата, която е нужно да се изпълни, е да се провери дали в пояснителните бележки към отчета е оповестена адекватно информация за ефектите от прехода към еврото. Основна цел е да се осигури прозрачност за потребителите на финансовите отчети.

Процедурите, които всеки един одитор може да извърши, са от различно естество. Неговият професионален дълг изисква да събере доказателства, че всички значими аспекти на прехода са документирани и представени коректно.

Съгласно **МОС 560 Последващи събития [16]** одиторите са длъжни да проверят дали събитията след датата на баланса, свързани с приемането на еврото, са отразени адекватно. **Процедурата** включва: преглед на протоколи от заседания на ръководството и кореспонденция с регулатори (БНБ, НАП), проведени след датата на баланса, за идентифициране на действия, свързани с еврото. **Целта** е да се определи дали преходът към еврото е „коригиращо“ или „некоригиращо“ събитие (обикновено е некоригиращо, но изисква оповестяване). Изискванията на МСС 10 и СС 10 налагат в пояснителните бележки към финансовия отчет да се представи детайлна информация за естеството на прехода и неговия прогнозен финансов ефект. Непълното оповестяване на тези обстоятелства може да доведе до модифициране на мнението в одиторския доклад съгласно изискванията на **МОС 700 (преработен) Формиране на мнение и докладване върху финансови отчети [16]**.

След като вече е извършена проверката, е важно нейното документиране. Съгласно **МОС 230 Одиторска документация [16]** се извършва **процедура** по документиране в одиторското досие на всички тестове върху валутните курсове и алгоритмите за преизчисляване на началните салда. Нейната цел е да осигури достатъчно и уместни одиторски доказателства, за да се изрази подходящо одиторското мнение. Счетоводните стандарти също налагат допълнителни изисквания. Те са свързани с пояснителните бележки в ГФО, независимо коя база прилага едно дружество – НСС/МСС. Съгласно МСС 10 и СС 10 – „Събития след датата на баланса“ приемането на еврото се счита за некоригиращо събитие, тъй като икономическите условия, свързани с официалната смяна на валутата, възникват след края на отчетния период (31 декември 2025 г.).

В пояснителните бележки е необходимо одиторите да проверят следната информация, свързана с обстоятелството: дали се съдържа причината за промяната на официалната валута въз основа на нормативните изисквания; финансов ефект – прогнозна оценка на ефекта върху салдата в баланса на дружеството, ако ефектът не може да бъде оценен надеждно, това трябва изрично да се посочи; курсови разлики – информация за очакваното третиране на разликите, възникващи от преизчисляването на активите и пасивите; разходи за прехода – оповестяване на значими разходи, свързани с актуализация на ИТ системи, обучение на персонал и др.

Вследствие на всички извършени проверки и процедури одиторите обобщават заключенията, до които са достигнали, в одиторски доклад съгласно МОС 700. Тук отново има ангажимент за прилагането на процедура по отношение на оценка на това дали финансовият отчет като цяло дава вярна и честна представа **за ефекта от приемането на еврото**. Целта е, че ако оповестяванията са непълни, одиторът може да обмисли добавянето на „Параграф за обръщане на внимание“ (ПОВ) – **МОС 706 (преработен) Параграфи за обръщане на внимание и параграфи по други въпроси в доклада на независимия одитор [16]**, който да информира заинтересованите потребители.

Представената информация, свързана с одитиране на: оценката на риска от грешки и измами, процедури в условия на двойна валута, документиране и оповестяване, не е изчерпателна. Въпреки това посочените процедури имат препоръчителен характер. Те служат, за да улеснят одиторите при документиране тяхното досие и достигането до съответните изводи в одиторският доклад.

### 3. Сравнителен анализ на чуждия опит и приложими изводи за България

В Доклада за конвергенция на ЕЦБ от юни 2025 г. България е разгледана през призмата на устойчивата икономическа конвергенция и съвместимостта на националното законодателство с правото на ЕС. Това поставя въпроса не само за формалното изпълнение на критериите, но и за практическата готовност на институциите, бизнеса и професионалната общност за работа в новата валутна среда. Следователно анализът на Латвия, Литва и Хърватия има не само описателна, но и приложна стойност, тъй като позволява да бъдат изведени поуки, релевантни за българската подготовка в: счетоводен, организационен и институционален аспект.

Сравнителният преглед на Латвия, Литва и Хърватия показва, че успешното въвеждане на еврото не се основава единствено на формалното изпълнение на критериите за членство, а и на предварително изградена организационна, нормативна и комуникационна рамка. И в трите държави преходът е осъществен при фиксиран валутен курс и в условията на предварително подготвен „changeover“ (англ.ез.: смяна) процес, включващ координация между държавните институции, централната банка, банковия сектор, търговците и потребителите. Това е особено ясно видимо в официалните материали за Латвия, Литва и Хърватия, както и в последващите оценки на ЕК и ЕЦБ [21].

Обща характеристика и в трите случая е значението на комуникацията към бизнеса и населението. Практиката показва, че преходът към еврото не е само счетоводен и институционален процес, а и процес на изграждане на доверие. Поради това съществено място заемат мерките, насочени към прозрачност на цените, защита на потребителите и ограничаване на опасенията, свързани с възможно некоректно превакутиране. Именно тук двойното обозначаване на цените се проявява като важен инструмент не само за информираност, но и за дисциплиниране на пазара в преходния период.

Друга ясно очертана особеност е краткият и строго организиран период на фактическо паралелно обращение на двете валути, съчетан с по-широк период на предварителна подготовка. В Латвия двойното обращение продължава две седмици и приключва на 15 януари 2014 г., в Литва също приключва на 15 януари 2015 г., а в Хърватия е предвиден двуседмичен период, през който и еврото, и куната се използват като платежно средство.[22] Това означава, че същинският момент на въвеждане на еврото е относително кратък, но е предхождан от продължителен процес на нормативно, техническо и институционално обезпечаване.

В този смисъл общият извод от Латвия, Литва и Хърватия е, че преходът към еврото има най-големи шансове за успешно протичане тогава, когато е разглеждан не като изолиран валутен акт, а като комплексен процес на институционална подготовка, технологична адаптация и обществена комуникация. Именно тази закономерност е от пряко значение и за България.[5]

Опитът на Латвия и Литва показва, че успехът на прехода към еврото зависи в значителна степен от ранната и добре координирана подготовка на държавните институции, бизнеса и потребителите. Латвия приема еврото на 1 януари 2014 г. при фиксиран курс 1 евро = 0.702804 латвийски лата, а

Литва на 1 януари 2015 г. при курс 1 евро = 3.45280 литовски лита. И в двата случая официалните материали на европейските институции подчертават, че подготовката включва не само нормативни и банкови мерки, но и активно ангажиране на търговците, информационни кампании и инструменти за защита на потребителите. Това показва, че валутният преход не се свежда до институционално решение, а изисква предварително подготвена среда за неговото практическо прилагане. [23]

От двата случая е съществено значението на прозрачността при ценообразуването и контрола върху двойното обозначаване. В Латвия ЕК отчита специални мерки за защита на потребителите и инициативи за насърчаване на коректното поведение на търговците, включително кампанията "Fair Euro Introducer". [24] В Литва ЕК отбелязва, че „Memorandum on Good Business Practice upon the Introduction of the Euro“ е въведен, като инструмент за ограничаване на злоупотребите, като наблюдението е възложено на държавния орган за защита на потребителите, който е разполагал и с правомощия за санкции и публичност при нарушения. Това показва, че двойното обозначаване на цените не е само комуникационна мярка, а важен елемент от управлението на риска в преходния период, включително от гледна точка на търговската и счетоводната информация, генерирана от предприятията. [25]

Друга важна поука от Латвия и Литва е, че фактическият период на паралелно обращение на двете валути е кратък, но е предхождан от значителна по продължителност подготовка. В Латвия двуседмичният период на двойно обращение приключва на 15 януари 2014 г., а в Литва аналогичният период приключва на 15 януари 2015 г. Това потвърждава, че същинското оперативно натоварване върху бизнеса, търговците и счетоводните системи се концентрира в кратък времеви интервал. За България този извод е особено важен, тъй като подчертава необходимостта счетоводните, ERP и разчетните системи да бъдат адаптирани преди настъпването на датата на въвеждане на еврото, а не в самия момент на прехода.

Следователно Латвия и Литва могат да бъдат разглеждани като примери за преход, при който добрата предварителна организация, защитата на потребителите, контролираната ценова прозрачност и навременната подготовка на бизнеса ограничават оперативните и комуникационните рискове. От гл. т. на българската счетоводна и институционална подготовка основната поука е, че успешният преход към еврото се изгражда постепенно чрез съчетание от нормативна яснота, техническа готовност и активна публична комуникация, а не чрез действия, предприети единствено в момента на формалното въвеждане на новата валута. [24]

Сред разглежданите случаи Хърватия има най-висока практическа стойност за България, тъй като представлява най-новият пример за присъединяване към еврозоната. Хърватия приема еврото на 1 януари 2023 г. при фиксиран курс 1 евро = 7.53450 хърватски куни и става двадесетият член на еврозоната. [26] Поради близостта във времето нейният опит е особено полезен за изследване на практически значимите аспекти на прехода, включително координацията между институциите, адаптацията на бизнеса, функционирането на двойното обозначаване и управлението на обществените очаквания относно цените и коректността на превакутирането.

Официалният доклад на ЕК за въвеждането на еврото в Хърватия оценява прехода като „smooth and efficient“ (гладък и ефективен). Според доклада 61% от хърватските граждани възприемат смяната на валутата за такава, като 88% считат, че са били добре информирани относно практическите аспекти на прехода [26]. Комисията подчертава и значението на целенасочената комуникационна кампания, съфинансирана от ЕС, както и ролята на подготовеността на бизнеса, администрацията и банковия сектор. Това е особено важно за България, тъй като показва, че техническата и нормативната подготовка трябва да бъде придружена от активна и разбираема комуникация към предприятията и гражданите.

Хърватският пример показва и значението на оперативните механизми, които осигуряват доверие и предвидимост в ежедневните разплащания и счетоводни процеси. ЕЦБ и официалните материали на ЕК посочват, че в Хърватия двойното обозначаване на цените в евро и куни е било в сила до 31 декември 2023 г., като обменният курс е трябвало да бъде ясно и видимо посочен, а това е определено като ключова мярка за защита на потребителите. [26] Освен това е бил предвиден двуседмичен период на двойно обращение, през който както еврото, така и куната са могли да бъдат използвани като платежно средство. Тези факти показват, че валутният преход изисква не само коректно превакутиране по фиксирания курс, но и способност на предприятията да осигурят последователност между ценови етикети, фискални бонове, касови операции и счетоводни записи.

Особено ценен е и опитът на Хърватия по отношение на обществените опасения за инфлационен ефект от смяната на валутата. Eurostat публикува специална бележка за ефекта на евро-прехода върху инфлацията в Хърватия, в която анализира въздействието върху хармонизирания индекс на потребителските цени през първите месеци на 2023 г. и заключава, че ефектът е ограничен, макар и статистически проследим в краткосрочен план. [27] Това е важен ориентир за България, тъй като показва, че оценката на последиците от прехода не следва да се основава единствено на обществено възприятие или единични пазарни сигнали, а на систематично наблюдение и официален статистически анализ. В контекста на счетоводната и одиторската практика тази поука е съществена.

Следователно най-важната практика от Хърватия за България е, че успешният преход към еврото се постига чрез съчетание от нормативна яснота, ранна техническа подготовка, силна междуинституционална координация и активна публична комуникация. Хърватският случай показва, че критичните зони на прехода не се изчерпват с формалното определяне на курса и датата на въвеждане на еврото, а обхващат правилното двойно обозначаване, оперативната готовност на бизнеса, обработката на плащанията, отчетността на цените и контрола върху общественото доверие. Именно поради това Хърватия следва да се разглежда не просто като хронологично най-близък, а и като особено полезен практически ориентир. [28]

Сравнителният анализ на Латвия, Литва и Хърватия позволява да бъдат формулирани няколко практически значими извода за българската подготовка за работа в условията на еврото. На първо място, чуждият опит показва, че успешното въвеждане на еврото не е резултат единствено от изпълнение на формалните критерии за членство, а и от навременно изградена институционална и организационна рамка. Именно поради това за България съществено значение имат не само нормативните актове, но и

конкретните насоки за счетоводните документи, за адаптиране на информационните системи и за публичната комуникация, тъй като те превръщат общата правна рамка в практически приложим модел за действие. [4]

На второ място, опитът на разглежданите държави показва, че една от най-чувствителните зони на прехода е не фиксираният валутен курс сам по себе си, а практическото осъществяване на прехода в рамките на предприятията. За България това означава, че адаптацията на счетоводните, ERP, разчетните и търговските системи трябва да бъде завършена преди датата на въвеждане на еврото, а не да се осъществява в хода на самия преход. В този смисъл двойното обозначаване на цените, обработката на плащанията, работата с исторически данни и автоматизираното прилагане на правилата за превамутиране и закръгляване следва да се разглеждат като тест за надеждността на вътрешните информационни потоци. [21] [22] [23]

На трето място, чуждият опит потвърждава значението на прозрачността и публичното доверие. И в Латвия, и в Литва, и в Хърватия двойното обозначаване, наблюдението на цените и активната информационна кампания имат важна роля за ограничаване на спекулативните очаквания и за улесняване на потребителската адаптация. За България този извод е особено важен, защото показва, че счетоводният и одиторският аспект на прехода не може да бъде изолиран от по-широкия въпрос за доверието в стойностната информация, която предприятията предоставят. [22]

На четвърто място, за България е нужно да се отчете, че преходът към еврото поражда не само счетоводни, но и контролни и методически последици. Това означава, че професионалната общност не следва да се ограничава до формално прилагане на правилата за превамутиране, а трябва да развие и практически ориентиран подход към оценката на рисковете, свързани с началните салда, съпоставимостта на отчетните данни и надеждността на използваните информационни системи. Именно тук се проявява и необходимостта от по-тясна координация между държавните институции, бизнеса, професионалните организации, счетоводителите, одиторите и доставчиците на софтуерни решения. [26]

Успехът на прехода към еврото зависи от качеството на предварителната подготовка и от способността на институциите и предприятията да прилагат правилата. Счетоводната и одиторската практика в България трябва да бъдат подготвени организационно, методически и системно, така че преходът да укрепи доверието във финансовата отчетност и в контролните механизми. [29]

#### **4. Хармонизация и премахване на валутния риск в отчетността**

Въвеждането на еврото като официална валута носи двустранно измерение за икономическите субекти. От една страна, то не е просто техническа замяна на разплащателно средство, а дълбока интеграция към единната парична среда на ЕС. Процесът на валутна конверсия е съпътстван от предимства, които пряко рефлектират върху хармонизацията и елиминирането на валутния риск във финансовата отчетност.

Ключов аспект е премахването на трансакционните разходи за превамутиране и преустановяването на необходимостта от сложни операционни преизчисления при вътрешнообщностните трансакции. Това е стратегически момент за международната търговия и привличането на

чуждестранни инвестиции, тъй като финансовите отчети стават директно четими в евро. По този начин се постига автентична **сравнимост на данните** и се минимизира рискът от валутни експозиции, което повишава доверието в качеството на финансовата информация.

Причината е, че историческата информация ще бъде в лева, което поставя въпроса с представянето на сравнителна информация за предходни периоди. На одиторите се налага да съпоставят периодите, затова е важно да потвърдят и, че липсва изкривяване на финансовите показатели на дружествата.

В процеса на извършване на финансов одит на първите финансови отчети след присъединяването към еврозоната ключов момент е проверката на валутната конверсия на сравнителните данни за предходния отчетен период (ако левовите данни за 2024 г. се преизчисляват в евро за отчета през 2025 г.). Одиторът трябва да получи достатъчни и уместни одиторски доказателства, че данните, представени в евро за сравнителни цели, са преизчислени при стриктно спазване на фиксирания обменен курс и правилата за закръгляне, установени в ЗВЕРБ, за да се осигури съпоставимост на финансовата информация съгласно изискванията на **МОС 710 Сравнителна информация – съответстващи данни и сравнителни финансови отчети** [16].

Макар абсолютните суми да се променят вследствие на променената валута, относителните коефициентите за ликвидност и рентабилност трябва да останат идентични. Процедурата, която одиторът извършва по същество чрез МОС 710, е за да потвърди, че съответствието е запазено. Тази информация е нужно да се сравни и с вече приложените счетоводни политики.

### Таблица № 1. Тест за съпоставимост на финансовата информация (МОС 710)

„Аналитична процедура по същество за проверка на показателите при валутна конверсия (BGN/EUR)“

№	Показател	Формула	Стойност (BGN)	Стойност (EUR)	Отклонение
1	Коефициент на обща ликвидност	Текущи активи/ Текущи пасиви	2.1534	2.1534	0.0000
2	Коефициент на абсолютна ликвидност	Парични средства/ Текущи пасиви	0.8521	0.8521	0.0000
3	Рентабилност на приходите	Нетна печалба/ Приходи от продажби	0.1245	0.1245	0.0000
4	Финансова автономност	Собствен капитал/ Общо пасиви	0.6512	0.6512	0.0000

Основната цел е одиторът да получи разумна увереност, че преизчисляването на данните от български лева в евро за предходния отчетен период (сравнителна информация по смисъла на МОС 710) е извършено точно и без изкривяване на финансовата информация. Тестът цели да потвърди, че финансовото състояние на предприятието е представено вярно във финансовите отчети независимо от промяната на отчетната валута.

Основните действия, които одиторът е желателно да извърши, са насочени към: **извличане на базови стойности** – събиране на информация в лева към 31.12.2024 г. и съпоставянето им с преизчислените данни в евро, представени в ГФО за 2025 г.; **изчисляване на аналитични коефициенти** – прилагане на стандартни формули за финансово-счетоводен анализ върху двете валутни бази (BGN и EUR); **верификация на инвариантността** – проверка на математическото съответствие между съотношенията в двете валути; **проверка на софтуерната точност** – оценка дали разликите (ако има такива) произтичат от допустими закръгляния съгласно ЗВЕРБ или от системна грешка в алгоритъма на софтуера. Приложението на този тест дава два възможни варианта. Вариант А (Положителен): резултатите от теста показват пълно съответствие (инвариантност) на относителните показатели в двете валути. Преизчисляването е извършено при стриктно спазване на официалния курс и правилата на ЗВЕРБ. Няма данни за съществени изкривявания в сравнителната информация. Вариант Б (Отрицателен/Рисков): установява отклонения в показателите над допустимия праг. Причината е идентифицирана като грешка в алгоритъма за закръгляне/неправилно приложен курс. Необходими са допълнителни процедури по МОС 330 и корекция на сравнителните данни. За да се имплементира хармонизация и премахване на валутния риск в отчетността е важно професионалното развитие на одиторската професия и създаването на ясни насоки.

Констатираният към момента дефицит на официални методически указания от страна на професионалните организации ИДЕС и надзорния орган Комисия за публичен надзор над регистрираните одитори (КПНРО) поставя българските одитори пред сериозни предизвикателства при интерпретирането на ЗВЕРБ през призмата на МОС. В този контекст настоящото изследване запълва съществуващата методическа празнина, като предлага **интегрирана рамка** от процедури по същество.

Въпреки изведеното от изследването въз основа на чуждестранния опит са необходими и спешни нормативни реформи. За да се провери обективно състоянието на методическата среда в България, авторите извършват детайлен преглед на нормативните актове към месец април 2026 г. на официалните източници и бази данни на ДВ, ИДЕС и КПНРО. Проследени са последните изменения в ЗВЕРБ и ЗНФОИСУ. Анализът категорично потвърди липсата на каквито и да е официално издадени специализирани методически насоки, правила или указания, адресирани директно към регистрираните одитори, докато за нефинансовия сектор са създадени насоки [7] за техническо адаптиране на софтуерите. Към момента за одиторската професия няма официално разписана методика как да се прилагат МОС в специфичните условия на двойна валута и конверсия на начални салда. Тази констатация доказва заключението на изследването, че пред одиторската общност в страната съществуват предизвикателства, които настоящата разработка прави опит да запълни.

За да се минимизират грешките от неточности във финансовата отчетност, е необходимо да се насърчават обученията, свързани с новата валутна среда и промените в софтуерите. Професионалната организация в лицето на ИДЕС е желателно също да насърчи и инициира допълнителни курсове, за да се поддържат високи етични и професионални стандарти.

Дигитализацията заема съществена роля както в счетоводната, така и в одиторската професия. Одитът вече не е само проверка на хартия, а проверка

на алгоритми (Банкова, Д. 2020). ИДЕС трябва да насърчи изграждането на актуални методически насоки и към нови хоризонти за **одит на дигитални активи и евротрансакции**. Обучението налага да включва не само счетоводни техники, но и ИТ одит. В условия на инфлационен натиск ролята на одитора като пазител на обществения интерес става критична (защита от спекулативно ценообразуване чрез отчетността).

Изследването може да се разглежда като полагане на прагматични основи в контекста на валутната конверсия. Могат да се обобщят следните по-важни **изводи** и приноси: **аналитичен преглед на нормативните изисквания**, насочени към валутната конверсия, и тяхното отражение върху бизнеса, счетоводната и одиторската професия; **очертаване на критични рискови зони** при прехода към еврото: ИТ подготовка, валутна конверсия на начални салда и данъчно-осигурителни ефекти; **синтез на експертните препоръки** на международните одиторски мрежи в контекста на българското законодателство; **разработване на интегрирана рамка** от процедури по същество, запълваща методическия вакуум между ЗВЕРБ и МОС; **модел за аналитичен тест** на съпоставимостта, базиран на инвариантността на относителните финансови показатели при валутна конверсия съгласно МОС 710; **обосноваване на необходимостта** от институционални и законодателни промени за създаване на официални одиторски насоки от страна на ИДЕС и КПНРО; **акцентиране върху ролята на ИТ одита** и проверката на цифрови алгоритми при валутната миграция; **Насърчаване на специализираното обучение** на финансовите кадри за работа в новата валутна и дигитална среда.

### **Заклучение**

Присъединяването на Република България към еврозоната представлява най-значимата трансформация за финансовата отчетност. В рамките на разработката бе установено, че основното предизвикателство пред одиторската професия произтича от липсата на официални методически насоки. В отговор е предложена интегрирана рамка от процедури по същество и моделът за аналитичен тест на съпоставимостта по МОС 710. Успехът на евроинтеграцията в областта на отчетността зависи от синергията между нормативната рамка, технологичната готовност на предприятията, техните счетоводители и професионалния скептицизъм на одиторите. Надеждността на първите финансови отчети в евро ще бъде тест за зрелостта на българската счетоводна и одиторска общност. Представените в труда изводи поставят основите за една по-сигурна и хармонизирана финансова среда в България. Това налага не само законодателни промени, но и нова образователна парадигма.

### **Библиографска справка:**

1. Регламент (ЕО) № 1103/97 (относно разпоредбите за въвеждането на еврото), L 162/1, Официален вестник на европейските общности, Люксембург, 19.6.1997.
2. Регламент (ЕО) № 974/98 (относно въвеждането на еврото), Официален вестник на европейските общности L 139/1, 11.5.1998, Брюксел.
3. Закон за въвеждане на еврото в Република България, обн., ДВ, бр. 70, от 20 август 2024 г., посл. изм., ДВ, бр. 115 от 30 декември 2025 г.

4. Национален план за въвеждане на еврото в Република България, Координационен съвет за подготовка на Република България за членство в еврозоната, актуализиран вариант, 2025 г. Достъпен на: <<https://evro.egov.bg/>>
5. European Central Bank, Convergence Report, June 2025, Frankfurt am Main, 2025. <<https://www.ecb.europa.eu/press/other-publications/convergence/html/ecb.cr202506~8941e288b6.en.html>>, last available on: 27.04.2026
6. Насоки за прилагане на глава четвърта, раздел II „Счетоводни документи“ от Закона за въвеждане на еврото в Република България.
7. Насоки за адаптиране на информационните системи, обработващи финансова информация, на предприятията в нефинансовия сектор във връзка с въвеждане на еврото в Република България.
8. Закон за електронното управление, обн., ДВ, бр. 46 от 12.06.2007 г., посл. изм., ДВ, бр. 17 от 13.02.2026 г.
9. Ключови предизвикателства и рискове за организациите, които се подготвят да приемат еврото в България, <<https://www.deloitte.com/ce/en/related-content/key-challenges-and-risks-for-organizations-preparing-to-adopt-th.html>>, последно влизане на: 20.04.2026 г.
10. Националната агенция за приходите (НАП) – държавната институция в България, отговорна за данъчния контрол и събирането на публични вземания.
11. Комисия за защита на потребителите (КЗП) – специализиран държавен контролен орган, който прилага законодателството за защита на потребителите.
12. Legal Newsletter: Law for the Euro Implementation adopted in Bulgaria, <<https://www.pwc.bg/en/publications/tax-alerts-2024/law-euro-implementation-in-bulgaria.html>>, последно влизане на: 10.04.2026
13. От лев към евро (EuroSwitch): Подготвен ли е Вашият бизнес? | ЕУ – България <[https://www.eu.com/bg\\_bg/insights/euro-adoption/euroswitch-is-your-business-ready](https://www.eu.com/bg_bg/insights/euro-adoption/euroswitch-is-your-business-ready)>, последно влизане на: 10.04.2026 г.
14. The Digital Euro: Implementation starts here, <<https://kpmg.com/xx/en/our-insights/ecb-office/kpmg-european-central-bank-office-fs/the-digital-euro-implementation-starts-here.html>>, last available on: 11.04.2026.
15. Проекторегламент за дигиталното евро (COM/2023/369), <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=CELEX:52023PC0369>>, последно влизане на: 10.04.2026 г.
16. Ръководство по МСУК, МОС, МСП, МАИС и ССУ, 2025, Част 1, ИДЕС.
17. Връзка между капитал и активи – съгласно счетоводните принципи собственият капитал (вкл. резервите) представлява остатъчният дял в активите на предприятието след приспадане на всички негови

пасиви. Всяка необоснована промяна в капиталната структура при превалутиране пряко рефлектира.

18. Съгласно МОС 500 „Одиторски доказателства“ и МОС 315 „Идентифициране и оценяване на рисковете от съществени неправилни отчитания“ одиторът провежда интервюта с ръководството и персонала като процедура за оценка на риска и събиране на доказателства, а съгласно МОС 240 рисковете са насочени срещу измамите.
19. Вейсел, А. (2015): Прилагане на МОС 530 „Одиторски извадки“. Електронно списание на ИДЕС, бр. 5/2015, г. XIX, с. 5, RePec, Google Scholar и EBSCO.
20. European Commission, Report from the Commission: The introduction of the euro in Croatia, Brussels, 30.06.2023, <[https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/7a7e1836-eb63-4f84-9780-21f33f00f9c0\\_en](https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/7a7e1836-eb63-4f84-9780-21f33f00f9c0_en)>, last available on: 27.04.2026
21. European Commission, Latvia becomes the 18th Member State to adopt the euro <[https://ec.europa.eu/economy\\_finance/articles/euro/2013-12-06-latvia-getting-ready-euro\\_en.htm](https://ec.europa.eu/economy_finance/articles/euro/2013-12-06-latvia-getting-ready-euro_en.htm)>, last available on: 27.04.2026
22. European Central Bank, Latvia joins the euro area, 1 January 2014 <<https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2014/html/pr140101.en.html>>, last available on: 27.04.2026.
23. European Commission, Latvia and the euro, <[https://economy-finance.ec.europa.eu/euro/eu-countries-and-euro/latvia-and-euro\\_en](https://economy-finance.ec.europa.eu/euro/eu-countries-and-euro/latvia-and-euro_en)>, last available on: 27.04.2026.
24. European Central Bank, Latvia joins the euro area; European Commission, Press Release IP/ 14/2860, 31 December 2014.
25. European Commission, Report on Latvia's practical preparations for the future enlargement of the euro area; European Commission, Press Release IP/ 14/2860, 31 December 2014. <<https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2014/html/pr140101.en.html>>, last available on: 27.04.2026
26. European Commission, The introduction of the euro in Croatia, COM (2023) 341 final, <[https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/7a7e1836-eb63-4f84-9780-21f33f00f9c0\\_en](https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/7a7e1836-eb63-4f84-9780-21f33f00f9c0_en)>, last available on: 27.04.2026
27. Eurostat, Euro changeover and its effects on inflation in Croatia, 2023. <<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/272892/7106809/euro-changeover-note-croatia-2023.pdf>>, last available on: 27.04.2026
28. European Commission, The introduction of the euro in Croatia; European Central Bank, Bulgaria joins the euro area. <[https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/7a7e1836-eb63-4f84-9780-21f33f00f9c0\\_en](https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/7a7e1836-eb63-4f84-9780-21f33f00f9c0_en)>, last available on: 27.04.2026.
29. European Central Bank, Bulgaria joins the euro area <<https://www.ecb.europa.eu/euro/changeover/bulgaria/html/index.en.html>>, last available on: 27.04.2026.

30. Закон за независимия финансов одит и изразяването на сигурност по устойчивостта (загл., доп. – ДВ, бр. 79 от 2024 г.), обн., ДВ, бр. 95 от 29 ноември 2016 г., посл. изм. и доп., ДВ, бр. 25 от 10 март 2026 г.
31. Банкова, Д. (2020): За някои особености при одитирането на дружества за електронни пари, ел. сп. ИДЕС, Годишник 2020, ISSN 1314-8990.

## CHALLENGES FACING ACCOUNTING AND AUDITING PRACTICE IN THE PROCESS OF ACCESSION TO THE EUROZONE

**Assoc. professor Diyana Bankova,  
PhD**

VUZF University

Expert in financial and economic  
expertise in the Sofia City Court

**Assoc. Prof. Tenyo Manolov, PhD**

UARD Plovdiv

Deputy Mayor of Asenovgrad Municipality

Expert in financial and economic  
expertise in The Plovdiv Administrative  
Court

<b>Key words:</b>	<b>Summary</b>
<p>Eurozone</p> <p>Currency conversion</p> <p>Financial reporting</p> <p>Financial audit</p> <p>Risks</p> <p>Digital euro</p>	<p>Based on European legislation – Regulation (EC) No 1103/97 (on certain provisions relating to the introduction of the euro) and Regulation (EC) No 974/98 (on the introduction of the euro) – and with the adoption of the Law on the Introduction of the Euro in the Republic of Bulgaria and the National Plan for the Introduction of the Euro, a series of changes have been implemented across every sector of the country's economy. Furthermore, the banking system will now be supervised by the European Central Bank (ECB), in addition to the Bulgarian National Bank (BNB), to maintain its macroeconomic stability as it did prior to joining the Eurozone.</p> <p>These reforms introduce new risks (technical risks regarding accounting systems; revaluation of opening balances; tax and accounting implications). They inevitably impact the financial reporting of enterprises. This also reflects on the activities of financial auditors (assessment of the risk of errors and fraud; audit procedures under dual currency conditions; documentation and disclosure). This metamorphosis is not a precedent. Other European Union (EU) Member States have recently undergone this process – Latvia (2014), Lithuania (2015), and Croatia (2023). For this reason, an analysis will be presented regarding the difficulties encountered by other EU Member States during their accession to the Eurozone, allowing us to draw from international experience and protect against future negative consequences based on best practices.</p>